

PEYGAMBER SAS'İN ÜSTÜNLÜĞÜ*

Eûzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-râhmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübareken fîh... Alâ külli hâlin ve fîkülli hîn... Ve's-salâtü ve'sselâmü alâ hayra halkihî seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ ve üsvetüne'l-haseneti muhammedini'l-mustafâ... Ve alâ âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sahibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasili ile'nnebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِتَّخَذَ اللهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا وَمُوسَى نَجِيًّا وَاتَّخَذَنِي
حَبِيبًا ثُمَّ قَالَ وَعِزَّتِي وَجَلَالِي لِأَوْثَرَنَ حَبِيبِي
عَلَى خَلِيلِي وَنَجِيِّي

(كر.هب. عن أبي هريرة)

RE. 11/11 (İttehaza'llâhu ibrâhime halîlâ, ve mûsâ neciyyâ, ve'ttehazenî habîbâ; sümme

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

kàle: Ve izzetî ve celâlî, leusiranne habîbî alâ halîlî ve neciyyî.)

Sadaka rasûlüllâh, ve netaka habîbullâh.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allahu Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun... Rabbimiz Tebâreke ve Teâlâ Hazretleri dünyanın ve ahiretin bildiğimiz bilmediğimiz her türlü hayırlarına sizleri ve bizleri nâil, sahip ve mazhar eylesin... Dünyanın ve ahiretin bildiğimiz bilmediğimiz her türlü şerlerinden, kötülüklerinden bizleri ve sizleri mahfuz, uzak, baîd, berî ve pâk eylesin...

Peygamber SAS başımızın tâcı olduğu, rehberimiz, önderimiz olduğu için, onun sözleri de dinimizin ana kaynaklarından olduğundan bizim töremiz, büyüklerimizden, hocalarımızdan intikal eden âdetimiz Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini okumak, onlardan dinimizi taallüm eylemek, mânevî bakımdan tefeyyüz eylemek...

Bu hadîs-i şerîfleri okuyup izah etmeye başlamadan önce, başta Peygamber SAS Efendimiz olmak üzere, cümle enbiyâ ve mürselînin ruhlarına, Allah'ın cümle sevgili evliyâ, eren kullarının ruhlarına hediye olmak üzere ve hasseten Peygamber Efendimiz'in hakiki vârisleri, gerçek alimler, ümmetin emînleri, ümmetin kendisine emanet edilmiş olan emanetçileri, yöneticileri, peygamberlerin halifeleri olan ulemâ-i muhakkikîn olan, meşâyihî vâsilîn olan, mürşidîn-i kâmilîn-i mükemmilîn olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ruhlarına hediye olmak üzere;

Şu beldeleri Allah yolunda cihad edip, hayrât u hasenât eyleyip, fetheyleyip bizlere emanet, miras ve yâdigâr bırakmış olan Fatih Sultan Mehmed Hân'ın, mübarek ordusunun ve sâir fatihlerin, şehidlerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; İçinde ibadet ettiğimiz şu camiyi bina eylemiş olan İkinci Bayezid-i Velî'nin, Sofu Bayezid Sultan'ın has, yakın ve güvenilir veziri İskender Paşa'nın ruhu için; şu camiyi tamir etmiş, tecdit eylemiş, tevsi eylemiş, genişletmiş ve hizmette devamını sağlamış olan, az veya çok bu işe hizmeti, katkısı olanların kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için; bu camiden gelmiş geçmiş, güzerân eylemiş imamların, hatiplerin, vâizlerin, müezzinlerin, cemaatlerin ruhları için:

Uzaktan yakından bu hadisleri dinlemeye gelen siz kıymetli kardeşlerimin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin, yakınlarının ruhları için;

Bu beldenin medâr-ı iftihârı Yûşâ AS'ın, Ebû Eyyüb el-Ensârî Hazretlerinin, diğer sahabe-i kirâmın, salihlerin, evliyâullahın ruhları için; hasseten kitabını okuduğumuz Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendimizin ruhu için ve kendisinden el alıp, feyiz alıp, bu mübarek yola girdiğimiz Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhu için;

Biz yaşayan müslümanlar da Rabbimiz'in rızasına uygun yaşayalım, Efendimiz'in yolunca yürüyelim, şu asırda Efendimiz'in sünnetini biz temsil edelim, biz ihya edelim, böylece şehid sevaplarını kazanalım, Rabbimiz'in rızasına

erelim, huzuruna yüzü ak, alını açık varalım, sevdiği kullar olarak varalım diye bir Fâtîha üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım!

.....

a. İbrâhim AS'ın Mücadelesi

Mukaddimedede metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'lEhâdîs* isimli hadis kitabınının 11. sayfasınının 11. hadis-i şerifidir.

İbn-i Hibban, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş ki; Efendimiz SAS şöyle buyurmuş:¹

اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا وَمُوسَى نَجِيًّا وَاتَّخَذَنِي
حَبِيبًا ثُمَّ قَالَ وَعِزَّتِي وَجَلَالِي لِأُوْثِرَنَّ حَبِيبِي
عَلَى خَلِيلِي وَنَجِيِّي

(كر.هب. عن أبي هريرة)

RE. 11/11 (*İttehaza'llàhu ibrâhime halîlâ, ve mûsâ neciyyâ, ve'ttehazenî habîbâ; sümme kâle: Ve izzetî ve celalî, leûsiranne habîbî alâ halîlî ve neciyyî.*)

(*İttehaza'llàhu ibrâhîme halîlâ*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri İbrâhim peygamberi kendisine halîl edindi, kendisine halîl yaptı.”

Halil ne demek, izah edeceğim.

(*Ve mûsâ neciyyâ*) “Mûsâ AS'ı, Mûsâ peygamberi

¹ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.186, no:1494; Deylemî, *Müsne-dü'l-Firdevs*, c.I, s.422, no:1716; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.406, no:31893; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.246, no:385.

de kendisine neciy eyledi. (*Ve't-tehazenî habîbâ*) Beni de kendisine habîb eyledi, Habîb-i Hüdâ eyledi.”

(*Sümme kâle*) Sonra da –iltifat yoluyla– buyurdu ki: (*Ve izzetî ve celâlî*) Benim izzetime, celâlime yemin olsun ki, and olsun ki, (*Leûsirene habîbî, alâ halîlî ve neciyyî*) “Ben habibimi, halîlim ve neciyyim üzerine tafdil ve tercih edeceğim. Tercih ederim, ediyorum, edeceğim.”

Şimdi biraz izahat verelim:

Eski peygamberlerden bir İbrâhim peygamber var ki muhteşem bir zât, kahraman bir insan. O da beşer, bizim gibi beşer, yani Âdemoğlu, Hz. Âdem’in oğlu ama yaptığı şeyler muhteşem. Putlara tapmıyor; zekâsını, tefekkürünü aklını kullanıyor. Kavminin, çevresindeki toplumun, insanların bel bağladığı, ibadet ettiği, tapındığı şeyleri; ayı, güneşi, yıldızları, taştan oyulmuş tunçtan yapılmış putları inceliyor:

“–Hayır! Bunlar tapınmaya layık değil.” diyerek hakkı buluyor. Yani insanoğlunun fıtratının; vahdâniyyet-i ilâhiyyeyi, Allah’ın varlığını, birliğini anlamaya yeterli olduğunun, bir güzel, müstesna ve büyük misali.

Çevresi puta tapıyor. Hatta kendisini yetiştiren amcası veya babası olduğu rivayet edilen Âzer, put imal ediyor, put imalcisi. Ama “Niye elinizle yaptığınız puta tapınıyorsunuz?” diyerek onun emrinde gitmediği gibi onun küçüğü olduğu, onun yanında büyüdüğü halde, onun telkinine, tavsiyesine, eğitimine boyun vermediği gibi bir

de üstelik ona nasihat ediyor:

“—Elinle yaptın; demin bir ham malzemeydi, yonttun, put yaptın, şimdi tapıyorsun. Kendi elinle yaptığına, seni dinlemeyen, sana bir söz söylemeyen, sana faydası zararı dokunmayan bir eşya parçasına niye tapınıyorsun ey babacığım?” diyor.

Sevgiden dolayı amcasına baba diye hitap etmiş de olabilir. Gerçek babası da olabilir, rivayetler muhtelif, amcası olduğunu söyleyenler de var.

“—Ey babacığım! Şeytana tapma!” diyor.

“—Şeytanı kendine dost edinme, şeytana maskara olma!” demek gibi. İnsanlar Allah’ın varlığını anlayabiliyormuş; onun misali.

Bundan öte başka şeyler de yapıyor.

“—Ey kavmim! Bu putlara tapmayın.” diyor.

“—Taparız sana ne? Böyle görmüşüz, böyle gidiyor; dedelerimizden böyle görmüşüz, bunun töresi var. Tapınak çok öncelerden yapılmış, içine putlar konulmuş, eskiden beri bu eğitim içinde büyüdük; tapınacağız.” diyorlar.

“—Şimdi yapardım ama siz bana fırsat vermezsiniz; —tabii kalabalıkta tutarlar—buradan ayrıldığınız zaman, ben sizin bu putlarınızın da hakkından geleceğim.” diyor.

لَا كَيْدَنَّ أَصْنَامَكُمْ

(الأنبياء: ٥٧)

(*Leekîdenne esnâmeküm*) “Sizin putlarınıza bir

iş yapacağım ki göreceksiniz.” (Enbiyâ, 21/57)

Bir toplumun yanlış inancına tek başına karşı çıkıyor. Tek başına! Onlar bir merasim dolayısıyla şehrin dışına gittikleri sırada puthâneye, büyük ibadethânelerine giriyor; elinde bir çekiç veya balta veya balyoz gibi bir aletle bütün putları pat pat pat pat, takır takır takır, çatır çatır çatır, gümbür gümbür gümbür kırıp yerlere seriyor. Ama en büyük putu bırakıyor; kırma aletini de götürüyor, onun başına asıyor.

Geliyorlar ki puthâne harabe olmuş. Onların tapındıkları, kurban sundukları, saçma saçma ibadetler ettikleri, önünde eğildikleri şeyler parça parça yerlerde...

“—Bizim bu ilâhlarımıza, putlarımıza bu tecavüzü kim yaptı?” diye, dehşet içinde kalıyorlar.

Alışmış oldukları şeylerin birden ayaklar altında olmasına tahammül edemiyorlar. İnsanoğlu böyledir. Yani gerçekleri herkes kolay kabul edemiyor. Söylüyorsun acı geliyor, düşman oluyor. Doğru söyleyene düşman oluyorlar.

“—Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar.” demiş dedelerimiz. İnsan tabiatını bildikleri için “dokuz köyden kovarlar” demiş. Onun üzerine birisi de çok güzel bir söz söylemiş:

“—Onlar da onuncu köyü kursun.”

O da hoşuma gidiyor. Dokuz köyden kovulanlar, dokuz köyde yer bulamadılar mı onuncu köyü kursunlar da görelim, bir güzel köy görelim. Dürüst insanlardan güzel bir onuncu köy

görelim, inşaallah onuncu köyler yapalım!

“–Kim yaptı bunu?”

“–Bir delikanlı var; mert, yiğit. Kendisine İbrâhim denilen bir kişi var. Bu zaten açıkça pervasızca söylüyordu.” diyorlar.

Kahraman; perva etmiyor, boyun bükmüyor, dalkavukluk yapmıyor, inanmadığı şeye, doğru görmediği bir şeye susmuyor.

İnsanoğlunun en dikkat edeceği husus haktır. Hak; hem gerçek mânâsına hem de kulların hukuku ve saire. O da “Başkasının malına dokunmayacak.” demek. Hem doğru şey neyse onun peşinde gidecek insan; sözün doğrusuna, işin doğrusuna, her şeyin doğrusuna tâbi olacak.

“–Söylüyordu zaten, getirin bakalım!” diyorlar.

İbrâhim AS’ı yaka paça tutup getiriyorlar.

Allah bize öyle bir memleket vermiş ki, bu hikâyesini anlattığımız şeyler işte şu Urfa ve çevresinde oluyor. Yani bizim diyarlarımızda. Tarsus’a geliyorsun, peygamberler diyarı. Urfa’ya gidiyorsun, peygamberler diyarı. Adıyaman’a geçiyorsun, sahabeler oralarda savaş etmişler. Ne mübarek diyar yâ Rabbi! Allah razı olsun ecdadımızdan...

İnsanların huzuruna getiriyorlar, soruyorlar:

قَالُوا أَأَنْتَ فَعَلْتَ هَذَا بِالْهَتِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ

(الأنبياء: ٦٢)

(Kâlû e ente fealte hâzâ bi-âlihetinâ yâ

ibrâhîm) “Ey İbrâhim,

bu işleri sen mi yaptın? Putlarımıza bu tecavüzü sen mi yaptın?” dediler. (Enbiyâ, 21/62)

İbrâhim AS’ın ölümden korkusu yok. Karşı tarafı uyarmak istiyor. Zaten korksa gizli yapar, sabotaj yapar. Sabotaj yapmıyor, aleni yapıyor. Akıllarını çalıştırsınlar diye diyor ki:

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا

يَنْطِقُونَ

(الأنبياء: ٦٣)

(*Kàle bel fealehû kebîruhüm hâzâ fe’s’elûhüm in kânû yantıkùn.*) “Belki de şu büyükleri yapmıştır; sorun onlara, eğer konuşurlarsa, söylesinler.’ dedi.” (Enbiyâ, 21/63)

“—Belki ben yapmamışımdır da şu en büyükleri yapmıştır. Boynunda balta asılı duruyor ya, şu koca put yapmıştır; ötekilere kızmıştır, hepsini yere devirmiştir, parçalamıştır. Ona sorsanıza. Konuşuyorsa ona sorun bakalım!”

“—Başlarını önlerine eğdiler.”

Kur’ân-ı Kerîm; başlarını önlerine eğdiklerini bildiriyor. İbrâhim AS öyle bir söz söylüyor ki, “Ben yaptım.” dese gürültüye gidecek:

“—Sen mi yaptın?”

“—O zaman vurun, kırın, ateşe atın, yakın!” diyecekler, iş bitecek.

Ama onları düşünmeye sevk ediyor:

“—Bak işte en büyükleri orada duruyormuş, hem de en büyükleriymiş ya korusaydı, ötekilere o tecavüzü yaptırmıyaydı; korumamış. O zaman herhalde kızmıştır, o yapmıştır; ‘Susun be! Gürültü çıkarmayın.’ diye belki o kırmıştır, ona sorun!” diyor.

Ondan sonra da ama anti parantez diyoruz ya, parantez içinde şunu da söylüyor:

(*In kânû yantikùn*) “Eğer konuşursa...”

“—Sorun bakalım konuşacak mı, bir şey söyleyecek mi?” Dediler ki:

لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطِقُونَ

(الأنبياء: ٦٥)

(*Lekad alimte mâ hâülâi yantikùn*) “Biliyorsun ki, konuşmaz bunlar.” (Enbiyâ, 21/65)

“—Ey İbrâhim! Şimdi sen bizi niye uğraştırıyorsun? Bilmez misin bunlar konuşmaz, konuşamaz. Bilmiyor musun, yani bilip duruyorsun. Bildiğin halde ‘Konuşursa sorun!’ diyorsun.”

O zaman mâkul peygamberlik tebliğini söylüyor ve şöyle diyor:

“—Konuşamayan, kendisini savunamayan, etrafındaki olan şeylere müdahale edemeyen, size de kendisine de faydası, zararı olmayan şeye niçin tapınıyorsunuz?”

Ne diyecekler? Hiçbir şey diyemiyorlar.

İnsanoğlu bir gerçeğin mantıklı olduğunu anlar da yine de bâtılda durmak isterse; haklı, onu

akıl yönünden yendi ama bâtıl güçlü kuvvetliyse o zaman ne olur? Zorbalık olur.

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِن كُنْتُمْ فَاعِلِينَ

(الأنبياء: ٦٨)

(*Kâlû harrikùhü ve'nsurû âliheteküm in küntüm fâilîn*) “‘Haydi bakalım, iş yapacaksınız bunu yakın da, mâbudlarınıza yardım edin!’ dediler.” (Enbiyâ, 21/68)

Ya bu putlar yardıma muhtaçsa, onların mâbudlukla ne ilgisi var? Onlar kendi kendilerine yardım sağlayamıyorlar mı da sen yardım ediyorsun? Senin gibi âciz bir insan koruyacak, o da putluk yapacak; öyle şey mi olur?

“—Yakın da onlara yardım olsun! Böyle muzır, onlara zarar vermiş olan bir şahıs ortadan kalksın.” diye yakın diyorlar. Mâlum yakıyorlar; ama Allah yaktırmıyor.

Dün gençlerle sohbetimiz oldu, bir aşırıla başlayalım dedik, bir kardeşimiz çıktı aşırı okudu:

مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

(فاطر: ٢)

(*Mâ yeftehi'llâhu li'n-nâsi min rahmetin felâ mümsike lehâ*) “Allah insanlara rahmetinden bir kapı açar da, rahmetini yazar da, murad eder

de onlara gönderirse, bu rahmetin önünü kimse tutamaz. Kimse önüne set çekemez, kimse mâni olamaz. Allah bir kula rahmet etmeyi murat etsin kimse önüne geçemez; Allah onu o rahmete erdirir. (*Ve mâ yumsik felâ mursile lehû min ba'dihî*) Rahmetini tutarsa, vermezse, vermediği rahmetini de kimse sağlayamaz. (*Ve hüve'l-azîzü'l-hakîm*) O, üstündür, hikmet sahibidir. (Fâtır, 35/2)

Rahmetini verirse kimse önleyemez, vermezse kimse sağlayamaz; her şey onun elinde...

“—Dünyada kiminle dost olmak lazım?”

Allah ile dost olmak lazım! Her şey onda. Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh. Her güç kuvvet onda. Hüküm onun, tasarruf onun, hikmet onun; her şey onun...

Allah yaşamasını murat etmiş; mümkün değil öldüremezler ki. Öldüren Allah! Kurşun mu öldürüyor, katil mi öldürüyor, hâkim mi öldürüyor? Hayır, öldüren Allah!

Allah yaşatmayı murad etti mi, denizin içinden çıkarır:

Yunus AS'ı denize attılar ama balık yuttu, kenara çıkardı, yine ölmedi. İbrâhim AS'ı ateşe attılar, Allah ateşi söndürttü, gülistan eyledi, yine ölmedi. Firavun Mûsa AS'ı öldürmek istedi, ordusuyla peşine düştü, yine ölmedi; onu öldürmek isteyenler öldü.

Dün akşam Habbab ibn-i el-Eret RA'ın hayatını okuyoruz: Köleymiş ama babayiğit bir köle. Erkekçe, mertçe *Lâ ilâhe illa'llah* diye, açıkça

Kureyş müşriklerinin karşısında söyleyen bir insan. En çok eziyeti de ona yapmışlar, öldürmek istemişler; pekiyi öldürebilmişler mi? Öldürememişler. 72 yaşına kadar yaşamış, her cihada girmiş; Bedir'e, Uhud'a, Hayber'e... Bütün gazalardan sevap nasibini almış. Allah şefaatine erdirsin...

Allah öldürmedi mi kimse öldüremez; Allah öldürdü mü kimse yaşatamaz. Allah verdi mi kimse engelleyemez. Allah vermedi mi kimse sağlayamaz. Her şey Allah'tan...

Bizim sahip olduğumuz; yediğimiz, içtiğimiz her şey de Allah'tan. Her ikram da Allah'tan. Sıhhat de Allah'tan, hayat da Allah'tan, akıl da Allah'tan; görme nimeti de, işitme nimeti de, tefekkür nimeti de, konuşma nimeti de, anlatma nimeti de, anlama nimeti de, huzur içinde yaşama nimeti de, hepsi Allah'tan.

Onlara karşı; her nimete karşı, büyük şükür borcumuz yok mu? Şükür borcu var. Her nefeste birkaç tane nimeti hemen düşünmek, yani söylemek mümkün.

Şeyh Sa'dî, *Gülistan*'ına *El-hamdü li'llâh* diye başlamıyor. Halbuki her işe besmeleyle, hamd ile başlamak lazım; öyle başlamıyor. Daha başka bir şeyle, doğrudan doğruya bir anlatımla giriyor içeriye... Şöyle diyor:

“—Her nefes ki insanın içine girer; hayatını bir miktar daha, bir nefes daha uzatır. Hayatı uzamaya, uzatmaya yarar. Her nefes ki içeriden dışarıya çıkar; o da insanın içini ferahlatır. Nefes almasan çatlarsın, nefes vermesen patlarsın.

O halde “Bir kere bir nefes alışta iki nimet var.” diyor. Almasan çatlayacaksın, aldığın için çatlamıyorsun, hayatın devam ediyor.

Sen bunun nimet olduğunun farkında değilsin. Nimet gelip gidiyor da sen onun nimet olduğunun farkında değilsin. Ben senin burnunu bir sıkayım, ağzını kapatayım da gör bakalım nimet mi değil mi anla o zaman... Alamazsan, veremezsen o zaman görürsün.

İbrâhim AS’ı yakamadılar. İbrâhim AS’ı horlamak isteyenler hor oldular. İslâm’ı, İbrâhim AS’ı yok etmek isteyenler yok oldular. İbrâhim AS Allah’ın halîli oldu.

وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا

(النساء: ۱۲۵)

(*Ve'ttehaze'llahu ibrahîme halîlâ*) [Allah İbrâhim AS’ı kendisine halil edindi, dost edindi.] (Nisâ, 4/125)

Halîl ne demek? Birbirine ilgileri geçmiş, sıkı arkadaş demek. Uzaktan soğuk arkadaş değil de, sıradan arkadaş değil de; samimi, sırdaş, sırlarına vâkîf, içli dışlı, gizlisine, derdine vâkîf, derdine derman, yardımcı, her şeyini bilen yakın arkadaş demek. Samimi dost demek, yakın dost demek.

Allah kendisine İbrâhim’i dost edindi, neden?

“—O kulluğunu bildi, her şeyi Rabbinin rızası için yaptı, Allah da onu kendisine dost edindi.” diye Kur’ân-ı Kerîm şahit, bildiriyor.

Hayatına da bakıyoruz, hayatı da öyle geçmiş.

Muhterem kardeşlerim! Siz yapabilir misiniz?

Hiç çocuğunuz olmasa... Evlendiniz, 15-20 yıl çocuk beklediniz, doktorlara gittiniz, Avrupa'ya gittiniz; "Acaba tüp bebek mi olsa başka bir şey mi olsa?" derken Allah size bir evlat verdi. Ondan sonra da rüyada, sadık bir rüyada;

"—Bu evladını kurban et, kes!" dediler, kesebilir misiniz?

İbrâhim AS bıçağı aldı, çocuğunu süsledi, kesmeye götürdü. İbrâhim AS, oğlu İsmâil AS'a diyor ki:

يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانظُرْ
مَاذَا تَرَى

(الصافات: ١٠٢)

(*Yâ büneyye, innî erâ fi'l-menâmi ennî ezbehuke fe'nzur mâzâ terâ*) "Evlâdım, ben rüyamda seni kesme emri, kurban etme emri aldım; düşün bakalım, sen ne dersin bu işe?.." (Saffât, 37/2) İsmâil AS şöyle diyor:

قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ
مِنَ الصَّابِرِينَ

(الصافات: ١٠٣)

(*Kâle yâ ebeti'f'al mâ tü'mer!*) "Ey benim sevgili babacığım! Allah sana neyi emretmişse yap

onu!.. (Setecidünî inşâallahu mines sâbirîn.) İnşaallah babacığım, beni sabredenlerden bulursun!” dedi. (Sàffât, 37/102)

Ne baba... ne evlat!

Eline bıçak alıp evlâdını kesecek. Neden? Rüyasında öyle görmüş.

İbrâhim AS sert bir insan mıydı? Değildi. İbrâhim AS'ın vasfı ne:

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ

(التوبة: ١١٤)

(Inne ibrâhîme leevvâhün halîm) [Muhakkak ki İbrâhim AS çok tazarru ve niyaz eden, çok yumuşak huylu, ezaya karşı sabırlı, halim bir kimse idi.] (Tevbe, 9/114) buyruluyor.

Kur'ân-ı Kerîm'de bildiriliyor ki evvâh'tı, halîm'di. Evvâh, çok ah eden demiş müfessirler. Yani bağıryanıktı, âşık-ı sâdık idi. Bir de halîm idi; sert mizaçlı değildi, yumuşacıktı.

İbrâhim AS yumuşacık, halim selim bir kimseydi. Ama emir yüksek yerden gelince ne yapacaksınız?

Şair diyor ki:

Canı cânan dilemiş, vermemek olmaz ey dil; Ne niza eyleyelim, ol ne senindir ne benim.

“Canı, canan istemiş; vermemek olur mu? Olmaz. O ne senindir ne benim.” diyor. “Vereceğiz.” diyor. Can, emanet. Emanet diyoruz ya, vereceğiz. Madem istemiş, vereceğiz.

“—Hadi bakalım harbe!”

“—E ölürsen?”

“—E Allah harbe git, çarpış demiş, gideceksin; yani şehid olacaksın, can feda edeceksin.”

“—Feda et!” dediği yerde feda edeceksin. “Dur!” dediği yerde duracaksın. “Yürü!” dediği yerde yürüyeceksin. “Uyu!” dediği zaman uyuyacaksın. “Kalk!” dediği zaman kalkacaksın. Kulluk bu...

“—Şimdi çok uyukum var, sonra kalkayım!”

Olmaz! Sonra kalkarsan kıymeti yok; şimdi, şu anda kalkacaksın. Nefsini yeneceksin, şeytanı alt edeceksin, şu anda kalkacaksın, ibadetini vaktinde yapacaksın. Kendi keyfine, nefesine tâbi olmayacaksın; Allah’ın iradesine, hükmüne, emrine teslim olacaksın.

İslâm, teslim olmaktır.

İbrâhim AS işte böyle Allah aşkına, “Allah emri yerine gelsin.” diye yüreği yana yana oğlunu kesmeye kadar varabilen; fedakârlık sahibi, kendi canı, başı gitmek pahasına koca bir topluma karşı çıkabilen bir fedakâr insan. Önüne ne zaman iki çatallı iş gelse;

“—Acaba oradan mı gitsem buradan mı gitsem? Şöyle mi yapsam böyle mi yapsam?” dediğinde, daima Allah’ın rızası olan tarafı tercih eden insan.

Önüne ne zaman çeşitli ihtimaller çıkarsa — alternatif diyoruz ya— daima Allah’ın rızasına uygun olanı tercih eden insan. Allah da sevmiş, kendisine dost edinmiş; samimi dost, sırdaş dost edinmiş.

Tamam, Kur'an'da var, biliyoruz; burası doğru.

b. Mûsâ AS'ın Rabbiyle Konuşması

Sonra?

(*Ve mûsâ neciyyâ*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri, Mûsâ AS'ı da kendisine neciy edindi.”

Neciy, *necvâ*; Arapçada fısıldamak demek. Neciy de samimi samimi, yakın yakın konuşmak; öyle konuşulan kimse demek.

“—Mûsâ AS'ın bu vasfı alması neden?”

Allahu Teâlâ Hazretleri Mûsâ AS'ı Tur dağına davet eyledi. Ona vahyeyledi, konuştu.

وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا

(النساء: ١٦٤)

(*Ve kellema'llâhu mûsâ teklîmâ*) “Allah-u Teâlâ Mûsâ AS' ile Tur Dağı'nda onun anlayacağı şekilde konuştu.” (Nisâ, 4/164)

Mukaddes Tuvâ vadisine girer girmez, “Ayakkabılarını çıkart!” diye emrolundu.

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ

طُوًى

(طه: ١٢)

(*Innî ene rabbüke fahla' na'leyk, inneke bi'l-vâdi'l-mukaddesi tuvâ*) “Ya Mûsâ, ben senin Rabbin Allah-u Teâlâ Hazretleriyim! Sen kutsal Tuvâ Vadisi'ndesin, hürmeten ayakkabılarını çıkart bakalım!” (Tâhâ, 20/12)

Mûsa AS pabuçlarını çıkardı, hürmetkâr bir şekilde yürüdü.

Tabi insan, vahyi ilk defa duyan insanın heyecanını düşünürse anlayabilir. Ondan sonra da aşkını, şevkini düşünün; ses geliyor. Mûsa AS Rabbini görmek de istedi:

رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ

(الأعراف: ١٤٣)

(*Rabbi erinî enzur ileyk*) “Ya Rabbi, göster cemalini, seni seyredeyim, göreyim seni!” (A’raf, 7/143) dedi.

Cemaline nazar edeyim, seni müşahede edeyim. Sesini duyuyorum ama göremiyorum; göster cemalini!” dedi.

Allah-u Teâlâ Hazretleri’nden hitab-ı izzet geldi:

قَالَ لَنْ تَرِيَنِي

(الأعراف: ١٤٣)

(*Kàle*) Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki: (*Len terânî*) “Bu hal devam ettikçe sen beni görecek değilsin, göremeyeceksin, göremezsın, görmen mümkün değil; (*len terânî*) göremezsın!”

وَلَكِنِ انْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ

تَرِيَنِي

(الأعراف: ١٤٣)

(*Ve lâkini'nzur ile'l-cebeli*) “Eğer neden göremeyeceğini kavramak istiyorsan, şu karşıdaki Tur Dağı'na bak! (*Ve ini'stakarra mekânehû*) Eğer o dağ, Allah ona tecelli ettiği zaman, yerinde sapa sağlam durabiliyorsa; (*fesevfe terânî*) demek ki sen de görebileceksin demektir.”

“Eğer dağ; ben ona cemalimden perdeleri kaldırıp bir tecelli ettiğimde, o sağlam kayalardan meydana gelmiş, o koca heybetli dağ yerinde istikrarlı durabilirse; benim tecellim karşısında dağ orada durabilirse, o zaman sen de belki beni görebilirsin. Mümkün olabilir diye düşünebilirsin. Bak, bakalım o dağa; bu tecellinin karşısında durumu ne olacak?”

فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى
صَعِقًا

(الأعراف: ١٤٣)

(*Felemmâ tecellâ rabbühû li'l-cebeli cealehû dekken*) “Rabbü'l- âlemîn dağa tecelli eyleyince, dağ parça parça parçalandı. Çatır çatır, patır patır parçalandı. (*Ve harra mûsa saikâ*) Mûsa AS da o olayların dehşetinden, manzaranın heybetinden baygın şekilde yere serildi.” (A'raf, 7/143)

İşte böyle Rabbi ile konuşmuş bir kimse olduğu için Mûsa AS'a *Kelîmu'llah* denir. “Aralarında kelam oldu, mükâleme oldu, konuşma oldu.” diye *Neciyyu'llah* da derler.

Allah'ın hitâb-ı izzetine mazhar oldu, yakınlığına, kurbiyyetine erdi diye, onun sıfatı *Kelîmu'llah* ve *Neciyyu'llah* oldu.

c. Peygamber SAS Efendimiz'in Üstünlüğü

(*Ve'ttahezenî habîbâ*) “Rabbü'l-âlemîn beni de kendisine sevgili edindi, habîb edindi.”

Peygamber Efendimiz *Habîbu'llah*...

“Allah-u Teâlâ Hazretleri beni de kendisine habîb seçti. (*Sümme kâle*) Ondan sonra da dedi ki: (*Ve izzetî ve celalî, leûsiranne habîbî alâ halîlî ve neciyyî.*) ‘İzzetim ve celâlîme and olsun ki, ben Habîbimi Halîlimden de, Neciyyim ve Kelîmimden de daha üstün tutarım; onların hepsine tercih ederim.’ diye bana iltifat buyurdu.” diye bildiriyor, Peygamber SAS Efendimiz.

Büyük devlet, büyük nimet, büyük izzet. Peygamber SAS Efendimiz'in makamı, makamların en yükseği; Makâm-ı Mahmûd... Ahirette, Firdevs-i A'lâ'da, kurb-i ilâhîde makamların en yükseği Makâm-ı Mahmûd'dur. O makamın sahibi de Peygamber SAS Efendimiz. O makama hiçbir kimse ermedi.

Süleyman Çelebi'nin dediği gibi:

Ermedi evvel gelen bu devlete; Kimse lââyık olmadı bu rif'ate...

Hiç kimsenin ermediği nimetlere, rütbelere, makamlara mertebelere erişmiştir Peygamber Efendimiz. Allah-u Teâlâ Hazretleri sevmiş,

sevgili kulu edinmiş, Habîbu'llah edinmiş; her türlü kemâlâtı onun sinesinde, çehresinde, suretinde cem eylemiş.

Hulku güzel, halkı güzel, yüzü güzel, huyu güzel, hâli güzel, adı güzel, kendi güzel Muhammed! Allah sevmiş. Öyle süslemiş, öyle bezemiş.

“—Bize düşen ne?”

Hamd etmek, şükretmek:

“—Yâ Rabbi! Çok şükür ki bizi Ümmet-i Muhammed'den eyledin, onun ümmeti olmak şerefine erdirdin.”

Bizden önceki nesiller, bizden önceki ümmetler temenni ediyorlardı:

“—Ne olaydı o âhir zaman peygamberi denilen, Allah'ın her kitabında her peygamberine bildirip de medhettiği o peygamberin zamanına erişseydik, yaşasaydık da biz de onun ümmeti olsaydık.” diye niceleri temenni etmişler.

Cihan dolusu insanlar, evliyâlar, ârifler, âbidler, zahidler, rahipler, eski insanlar...

Sana nasip olmuş. Sen de tabi bir şeyden habersiz, elindeki nimetlerden habersiz; kimin ümmetisin, kimin kulusun bilmeden yaşarsın.

“—Kıymeti bilinmeyen nimetin cezası nedir?”

Elinden alınması. Çeker alır Allah. Kıymeti bilinmeyen nimeti, Allah kulun elinden çeker alır.

Nimetin kadrini kıymetini bilmek; nimetin artmasına, gelişmesine, devamına sebep olur. Onun için insan, nimetler üzerinde düşünecek,

Allah'a şükredecek, hamd edecek:

“—El-hamdü lillâh bu halime. El-hamdü lillâh bu günüme... Elhamdü lillâh karnım tok. El-hamdü lillâh ağrım sızım yok. Elhamdü lillâh Allah bana şeref verdi, iman verdi, izzet verdi. Evim var, çoluk çocuğum var el-hamdü lillâh!” diyecek.

Herkese nice nice lütufları, ihsanları var. İnsan onları düşünecek ve en çok da İslâm'ın en büyük nimeti olduğunu düşünecek:

“—Elhamdülillah iman nimetine sahibim.”

Çünkü bu nimete sahip olmayanlar ahirette cayır cayır yanacaklar. Bu nimete sahip olanlar ahirette sefa sürecekle. Firdevs-i A'lâ, sekiz cennet o mü'minler için bezenmiş, hazırlanmış; orada rahat edecekler.

İman ne kadar büyük bir nimet. İslâm ne kadar büyük bir nimet. Allah bizi o nimete mazhar etmiş, onunla yaşıyoruz; bizi bundan mahrum öldürmesin... Bizi ahirete bunlardan mahrum olarak göçürmesin... Sevdiği kul olarak huzuruna çıkmayı nasib eylesin...

Kudret onda, kuvvet onda, nimet onda... *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billah...* Dilerse ıslah eder. Kara topraktan neler yaratıyor, neler çıkarıyor; ne meyveler, ne sebzeler, ne tatlılar, ne güzellikler, ne çiçekler çıkıyor. Allah dilerse yapar. Biz de yüzü karayız, eli boşuz, suçluyuz, günahkârız, eksiğiz, kusurluyuz. Ama dilerse bizleri ıslah eder, her şeye kâdir...

Yâ Rabbi! Bizi de lütfun ile ıslah eyle, rahmetine mazhar eyle, cennetine dâhil eyle, cemalinle

müşerref eyle.

Habîbullah'ı tanımak lazım. Allah niçin sevmiş?
Bu soruyu aramak lazım. Rasûlüllah'ı tanımak
lazım!

Muhterem kardeşlerim!

Sabahleyin bir yerdeydik de orada bulunan bir
zât-ı muhterem (Ali Ulvi Kurucu) anlattı:

Bir hac günü Türklerin çadırındayız. Havanın
sıcaklığından dolayı, birer ikişer kelime-i
şehadet getirip gözümün önünde canlarını
teslim ediyorlar. Muazzam bir şey... Ben de buz
aramaya çıktım. Önümde kaç tane kardeş böyle
vefat etti. Beni de güneş çarpmış, bir çadıra zor
attım kendimi. Nijeryalıların çadırıymış, orada
bana su getirmişler, buz getirmişler, ölümden
dönmüşüm.

Biraz kendime geldim, mübarek bir zat vardı
orada, onunla biraz konuştuk. Beni, orada bulu-
nan birisiyle, yeni müslüman olmuş bir doktorla
tanıştırdı. Nijerya'da hristiyan tahsili görmüş,
Avrupa'da okumuş, bilgili bir doktor olmuş. Yeni
müslüman olmuş yetişkin bir insan. Adettir diye
ben de ona niye müslüman olduğunu sordum.

Dedi ki:

“—Rasûlüllah'ın hayatım okudum, bu işe
başlayışına, davayı tutuş tarzına baktım;
kendisine yapılan çeşitli baskılara rağmen bu
işten dönmeyişindeki azmine hayran oldum.
Kavminin kendisine yaptığı baskılara rağmen
davranışındaki asalete hayran oldum. Kavmi
onu doğduğu, bulunduğu şehirde tutmadı,

hicrete mecbur etti; onun hicretindeki asalete hayran oldum. Medine'deki davranışlarına hayran oldum.

Kuvvetlenip güçlenince, Medine'den Mekke'yi fethe geldi. Kendisine çok çektiren, onu öldürmeye kasteden insanlardan nasıl intikam alacak diye bekledim; onun affına, bağışlayışına hayran oldum.

Zenginledi, fütihat oldu, ganimetler geldi. Acaba bunlarla kendine saray yapar mı, lüks hayata geçer mi diye bekledim. Devlet reisi olduktan sonraki haline baktım, tevazuuna, dünyaya kıymet vermemesine, fakirlere yardım edişine, zulmün karşısında duruşuna, İslâm'a gelsinler diye başka ülkelere mektuplar yazışına hayran oldum.

En sonunda vefat ederken, (*ile'r-refîkî'l-a'lâ*) 'En yüce yoldaşın, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin yanına varıyorum!' diye can verişine hayran oldum. Kelime-i şehadet getirdim, müslüman oldum!" dedi.

Rasûlüllah'ın hayatını okursak inşaallah böyle değişiklikler sizlerde de, bizlerde de olur. Hayatını okumuş, müslüman olmuş. Elin hristiyanı incelemiş, müslüman olmuş. Tıp tahsili yapmış; belki İngiltere'ye gitti, belki Amerika'ya gitti, hristiyanların içinde yetişti ama Rasûlüllah'ı okuyunca, tanıyıp da sevmemek mümkün değil! Bütün belâ, tanımamaktan kaynaklanıyor. Bütün kusurlar cahillikten, araştırmamaktan, incelememekten çıkıyor.

Büyüklerimiz ne demişler?

“–Gezen tilki, duran arslandan yeğdir.”

Arslan bile olsan durdun mu kıymetin yok. Gezmekte bereket var; gez, çalış, uğraş, didin, araştı, incele; sen de bul.

Anamızın babamızın bize öğrettiği ilk sûre, *Kul huva'llàhu ehad* Sûresi'dir. Kısadır diye hemen ezberletiriz; okur geçeriz, okur geçeriz, okur geçeriz. Ama geçenlerde de söyledim:

Avusturyalı bir Alman teolog, Avusturya tebaasından, Alman teolog, din tahsili yapmış, Hıristiyanlık tahsili yapmış bir teolog *Kul huva'llàhu ehad* Sûresi'ni okumuş da ondan sonra müslüman olmuş. Her okuyuşta da mum gibi tekrar tekrar eriyormuş.

Bu ne biçim sûre ki, onu eritiyor da bunu eritmiyor? Onu yakıyor da bunu yakmıyor? Bunda biraz sertlik ve taşlık var da ondan... Taş mısın mübarek? Taş kalpli misin? Taş bağırlı mısın?

d. Beyaz Horoz Edinin!

Enes RA'dan rivayet edilmiş, değişik bir hadîs-i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

اَتَّخِذُوا الدِّيكَ الْأَبْيَضَ فَإِنَّ دَارًا فِيهَا دِيكٌ أَبْيَضٌ

²Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.210, no:677; Taberânî, *Müsne-dü's- Şâmiyyîn*, c.I, s.28, no:10; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.201, no:8481; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.332, no:35268; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.36, no:65; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.248, no:389.

لَا يَقْرَبُهَا شَيْطَانٌ وَلَا سَاحِرٌ وَلَا الدُّوَيْرَاتُ

حَوْلَهَا

(طس. عن أنس)

(Ittehezü'd-dîke'l-ebyada, feinne dâren fîhi dîkûn ebyadu, lâ yekrabühâ şeytânün, ve lâ sâhirun, ve le'd-düveyrâtü.)

Bu kitabı onun için seviyoruz. Hadis kitabı olduğu için seviyoruz da, bir de konular değişiyor, konu değişince insanın hoşuna gidiyor. Bir o, bir o.

Hani sofraya bir çorba koyuyorlar:

“—Aman pek güzel olmuş tereyağlı” diyor, kaşıklaşırsun. Arkasından bir kızartma geliyor:

“—Aman pek nefis pişmiş, güzel kızarmış, kiremit gibi” diye seviyorsun.

Arkasından bir yoğurtlu güzel bakla geliyor:

“—Aman pek güzel olmuş, sebze de bunun üstüne iyi gitti.” Onun arkasından bir tatlı geliyor:

“—Aman pek güzel olmuş, ne güzel, pek âlâ yapılmış.” Arkasından meyve geliyor:

“—Tatlıdan bağrım ağrım yanmıştı, bu da çok iyi düştü.” diyoruz.

Değişiklik olunca insanın hoşuna gidiyor. Hatta bazen turşu hoşuna gidiyor:

“—Aman bu kadar tatlının arasında turşuyu

özledim.” diyorsun. Hatta insan biberi istiyor:

“—Şu acı biberden varsa biraz, şu Arnavut biberinden bir turşu, azıcık be, bir ısırayım, oh ağzım yandı be, ne kadar güzel!”

Ağzı yanıyor ama bir taraftan da güzel geliyor. Neden?

Tabiati böyle olduğu için insan değişikliği seviyor.

Şam’ın çok kıymetli bir hocaefendisi var. Şam’ın çok büyük bir camisinin, Emeviye Camisi’nin imamı, çok mübarek bir zât. Allah razı olsun, Allah ömrünü bereketlendirsin...Bize geldi, diyor ki:

“—Niye burada fıkıh dersi okutmuyorsunuz?”

“—İslâmiyet’i sağlam bilsinler.” diye, fıkıhı; dinimizin ahkâmının bâblarını anlatalım istiyor.

Ben de ona dedim ki:

“—Denedik, denemedik değil denedik de, tabi bizim halkımızın acelesi var; bilgisi, durumu, özel şartları var.”

Ben burada *Kitâbü’t-tahâre* diye suların ahkâmından, ve sâireden bir başlasam, o zaman bu kalabalık olmuyor. Herkes

dinliyor, dinliyor yarısı aklına giriyor. Diğer yarısı girmeyince;

“—Vallahi, hoca güzel bir şeyler söylüyor ama ben de pek anlamıyorum. Gençler dinlesinler.” diyor, gelmiyor. Rağbet az oluyor.

Ama hadîs-i şerîf, Rasûlullah’ın hayatından bir

fotoğraf. Bak bir sahne, bak bir de şöyle bir sahne. Tabii herkes bunu görünce;

“—Ha anladım, gördüm, görünce kolay oluyor.” diyor.

Adam gazete okumuyor, mecmua okumuyor, kitap okumuyor. Televizyon kolay; oh o kanalı beğenmezse öteki kanal, ötekisini beğenmezse öteki kanal... Beş tane kanalı var, artık birisine düşmeden kurtul kurtulabilirsen...

Ama böyle konular değişince güzel oluyor. Rasûlullah'ın hadisleri sofrasında bir büyük ziyafet oluyor. Rasûlullah'ın hadisleri gülistanından bir demet oluyor. Çeşitli çiçeklerden bir buket olmuş oluyor.

İkinci hadîs-i şerîf. Şimdi karşınıza çok değişik bir hadis gelecek. “Sahne birden değişti.” diyeceksiniz:

(*İttehizû dîke'l-ebyard*) “Beyaz renkli horoz edinin! (*Feinne dâren fîhâ dîkun ebyad*) Çünkü içinde beyaz horoz olan bir eve (*lâ yakrabühâ şeytânün*) şeytan yaklaşamaz! (*Ve lâ sâhirün*) Sihirbaz yaklaşamaz, sihir tesir etmez. (*Ve'd-düveyrad*) Çeşitli küçük böcekler filan mânasına gelebilir veyahut küçük olaylar, insanın başına gelen, çeşitli şekilde rahatsız eden şeyler olabilir. Onlar da yaklaşamaz.”

Düveyra, dairecikler demek aslında. Lügatlere bakmak lazım! Kim bilir belki mikrop kastediliyordur, belli de olmaz. Kelimeyi iyice bir incelemek lazım! “Evde beyaz bir horoz olduğu zaman, bunların zararı olmaz.” diye bildiriliyor.

Arkasından yine böyle bir iki hadîs-i şerîf var.

Horozun bir bereketi var, tavuğun bir bereketi var; fakat bizim hayatımız değişti. Türkiye'deki insanların hayatı değişti. Her yer apartman, apartman, apartman... Altı yedi metre, sekiz metre genişliğinde sokak, on beş metre yüksekliğinde beş katlı, altı katlı binalar. Ne rüzgâr giriyor, ne güneş geliyor, ne arabayı koyacak yer var, ne kurbanı kesecek bahçe var, ne çocukların oynayacağı yer var, ne insanın gezip dolaşacağı bir imkân var. Sıkışa sıkışa, her yer asker bavulu gibi dolduruldu.

Onu da doldurayım, bunu da doldurayım; çık şunun üstüne, şu tarafını sen kilitle, bu tarafını ben kilitleyeyim; zar zor kapanan bavul gibi bir hâle geldi. Mahalleler sıkışık bir duruma geldi. Ben de eskiden beri hep bunu söylüyorum ama tabi bu güldür güldür bir akış; önüne geçilemiyor. Keşke geçilebilseydi, keşke bu semtler iki katlı kalsaydı. Yeni semtlerde de binalar bahçeli, ışıklı, parklı, muntazam olsaydı. Yüksek olsun ama keşke muntazam olsaydı, buralar bozulmasıydı. Yıkılıp yıkılıp da buranın güzelliği yok olmasaydı.

Mesela evde kümes oluyor.

Bizim bu caminin alt tarafında evler vardı; bahçesinde, hemen bitişiğinde kuyu vardı. Eskiden buzdolabı olmadığı için pişen yemekler veya soğutulacak meyveler kuyuya sallandırılırdı, kuyuda soğutulurdu, oradan çekilirdi. Güzel bir hayattı. Yani ferahtı, çocuklar bahçede oynardı. Tabi horoz olurdu,

tavuklar olurdu, taze yumurta olurdu; insan hasta olursa sabahleyin onu içer, Őifa bulurdu.

Horozun bir özelliği var; mübarek sanki kurulmuş saat; sahur

vaktinde de kaldırır, sabah vaktinde de kaldırır. Namaz vakitlerini bilir. Sanki müezzin, sanki müezzinin muavini, yardımcısı. Çok güzel hiç ŐaŐmadan uyaran bir hayvan. Bir mübarek tarafı var, bir güzel tarafı var. KeŐke evlerimiz öyle geniş geniş olsa bahçeli olsa da tavuklar olsa. Bunları edinsek, bereket tabii...

Evde kuyu olması berekettir, fırın olması berekettir, değirmen olması berekettir. El değirmeni; gıldır gıldır, gıldır gıldır evirirsin, alttaki taŐın üstünde üstteki taş döner, ortasına buğdayı koyarsın filan, böyle Şeyler vardı. Yani eskiden fırın vardı, kuyu vardı.

Evde koyun, kuzu, keçi süt veren bir hayvanın olması berekettir. Sen karpuzun içini yersin; çekirdeklerini, kabuğunu da o yer. Yemeğin Őurasını ona verirsin, ekmeğin kuruyanını ıslatır, ona verirsin; o da geçinir gider. Stn sağarsın, yoğurt yaparsın, peynir yaparsın.

Geçen gün bir gazetede baktım:

“—Yediğimiz her Şey hileli. Peynirin içine Şunu katıyorlar, yağını alıyorlar. Yoğurdun içine ‘katılaŐsın’ diye olmadık maddeler katıyorlar.” diyor.

Őuna Şöyle yapıyorlar, buna böyle yapıyorlar. Eskiden bunlar evde yapılırdı. Sütü alırdı insan veya sağardı, yoğurdu kendisi yapardı; her Şey

sıhhî idi.

Bizim eve bir misafir gelmişti, hatırlıyorum; 30-40 sene önce. Bayburt'tan çarşafly bir teyze, 70-80 yaşında, buraya gelmiş, bizim eve misafir oldu. Bizim yemek yiyişimize şöyle bir baktı, mahalli tabirle şöyle söylüyor:

“—Eyle can mı barınır?”

“—Böyle yapmakla can sağlam bir hâle gelir mi? İnsanın canı gelişir mi?” demek istiyor.

“—Ya nasıl olacak?” dedik.

“—Tereyağını alırsın, kâsede ısıtırsın, içersin.” diyor.”

Millet tereyağını nereden bulacak? Nasıl içecek?

Şimdi her şey sahte oldu. Birtakım yağlar çıktı. Göstermelik mısır yağını alıyor, pamuk yağını alıyor, çekirdeğini çıkarıyor, içinden hidrojen geçiriyor, katılaştırıyor. Bak bu tereyağına benziyor mu?

“—Rengi benziyor; tereyağ gibi bir şey.”

Tamam, sür ekmeğin üstüne, ye, kendi kendini aldat.

Yalancı emzik, memeye benzer mi?

Çocuğun ağzına daya, hadi bakalım onunla yaşasın... Nerede memenin kendisinin verdiği süt, nerede yalancı memenin aldatmacası. Her şey bir aldatmaca oldu. O tabii hayat güzeldi, her şeyin tabiisi güzeldi.

Evlerde tezgâhlar vardı, kadınlar tıklar tıklar, tıklar tıklar mantoluk kumaşlarını kendileri örerlerdi.

Tabi o zaman örtünülen şey manto değildi. Onu kendisi örerdi, çorabı kendisi örerdi, yünü kendisi eğirirdi. Tabii meşguliyet oluyor. Günah da az olurdu.

Şimdi adamlar süratle iş gören makineleri eve alıyorlar. Çamaşır makinesi otomatik. Kuruyor makineyi, çamaşırıları içine tıkıyor; misafirliğe gidiyor. Makine çamaşırı yıkıyor, kurutuyor; o geliyor, tamam. Ne o? Adı, “Bizim hanım çamaşır yıkadı.” oluyor.

Ondan sonra düdüklü tencere, 15 dakikada yemeği pişiriyor. Sen çarşıdan malzemeyi getiriyorsun; kadın kaç çeşit yemeği yapıyor. Buzdolabı küçük gelirse bir tane daha alınıyor. Kocaman buzdolapları da var, içine tıklılıyor; bir hafta oradan çıkar çıkar ye, çıkar çıkar ye. Domatesi doldur içine, her yiyeceği doldur.

Her şey bir acaipleşti. Tabi biz de acaipleştik. Damarlar tıkanır, kalp rahatsız olur, baş ağrır ve saire çeşitli hastalıklar.

Naylon çıktı, ayaklarda kaşıntı başladı.

“—Hayrola ne oluyoruz? Yahu oturuyoruz, elin nerede?” Parmaklarının arasında, boyuna kaşınıyor. “—Neden?”

Naylon belası.

Delik demir çıktı mertlik bozuldu dediği gibi Köroğlu'nun, acaip şeyler oldu. Ben tabiati seviyorum. Biz tabiat diyoruz, şimdi doğa diyorlar. Doğa yani temiz hava, kirlili olmayan hava, doğal, kimyevî olmayan gıdalar. Bir kır domatesi; küçücük, ufacık tefecik, eğri büğrü

ama mis gibi kokar; böyle şeyleri seviyorum.
Allah nasib etsin...

e. Güvercin Edinin!

Bundan sonraki iki hadîs-i şerîf:

Birinci hadîs-i şerîf Enes RA'dan rivayet edilmiş.
Peygamber

SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

اتَّخِذُوا الْحَمَامَ الْمُقَصَّصَةَ فِي بُيُوتِكُمْ

(عد. عن أنس)

RE. 12/1 (*İttahizü'l-hamâme'l-mukassata fî büyûtiküm.*) “Evlerinizde kanatları kesilmiş güvercin edinin!” Herhalde “Uçmasın.” diye “Kanatları kesilmiş güvercin edinin.” deniliyor. Sadece birinci hadîs-i şerîfte emir olarak geçiyor. İkinci hadîs-i şerif de şöyle: Deylemî ve Şirâzî İbn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Bu hadîs-i şerîflere mevzu diyen bazı alimler olmuş. Birincisi için mevzu denmemiş de ikincisi için İbnü'l-Cevzî mevzu demiş:⁴

³ İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.164; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidal*, c.III, s.54, no:5564; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.247, no:388.

⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.83, no:260; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LXI, s.336; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.130; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.279, no:2778; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Müfterik*, c.III, s.265, no:1296; İbn-i Hibbân, *Mecrûhin*, c.II, s.250; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XII, s.332, no:35269; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.251, no:394.

اتَّخِذُوا هَذِهِ الْحَمَامَ الْمَقَاصِصَ فِي بُيُوتِكُمْ
فَإِنَّهَا تُلْهِى الْجِنَّ عَن صِبْيَانِكُمْ

(القَيْرَازَى خَط . والديلمى عن ابن عباس عد. عن أنس)

RE. 12/2 (*Ittahizû hâzihi'l-hamâme'l-makâsîsa fî büyûtiküm, feinnehâ tülhi'l-cinne an sibyaniküm.*)

“Bu kanatları kesilmiş güvercinleri evinizde besleyin, evlerinizde bulundurun. Çünkü bunlar cinleri çocuklarınıza musallat olmaktan alıkoyarlar, meşgul ederler. Cinleri oyalarlar, cinler onlarla meşgul olur, çocuklarınıza cin çarpmaz, cin gelmez.” diye bir rivayet.

Bir alim “Bu mevzudur.” demiş. Yani “vaz’ edilmiş hadis” mânasına kullanmış. Ama bizim hocamız, şu kitabı yazan Gümüşhaneli Hocaefendi şöyle yazıyor:

Böyle birkaç hadîs-i şerîfi alıyor. Biri şüpheli gibi bir itiraz olmuşsa o hadîs-i şerîfi alıyor, “Falanca alim şüphelidir.” demiş diye kaydını da koyuyor. Fakat onun üstüne altına sağlam rivayetten bir iki hadis getirerek demek istiyor ki, ben biraz bunun doğru olabileceğine inanıyorum; “Bak şöyle rivayetler de bunu takviye ediyor.” demek istiyor. Rahmetli Gümüşhaneli Hocaefendimiz’in bilimsel metodu bu tarzda.

Böylece bu hadîs-i şerîfleri de okumuş olduk. Tabi şimdi kendi evimizde çoluk çocuğumuza yatacak yer yok ki... Ekseriyetle insan, “Nerede tavuk edineceğiz, nerede horoz edineceğiz, nerede güvercin edineceğiz?” diye düşünüyor.

f. Fakirlerle Dost Olun!

Bu hadîs-i şerîf Hz. Ali'nin oğlu, Hz. Hüseyin Efendimiz'den RA rivayet edilmiş. O mübarek, Peygamber SAS Efendimiz'in şöyle buyurduğunu naklediyor. Allah cümlesinin şefaatine erdirsin:⁵

اتَّخِذُوا عِنْدَ الْفُقَرَاءِ أَيَادِيَ فَيَنْ لَّهُمْ دَوْلَةٌ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ

(حل. عن الحُسَيْنِ عَنْ عَلِيٍّ)

RE. 12/3 (*İtتهیزû inde'l-fukarâi eyâdiye, feinne lehüm devletten yevme'l-kıyâmeti.*)

(*İtتهیزû inde'l-fukarâi eyâdiye*) “Fakirlerin yanında eller edinin! Kıyamet günü için size uzatılacak eller hazırlayın.”

Tabii el orada mecazî mânaya kullanılmış; “Fakirlerden arkadaşınız olsun!” demek istiyor.

“—Fakirlerin yanında eller edinin!” ne demek?

Fakirlere kıyamet gününde size el uzatacak gibi davranın! Yani fakirler size el uzatsınlar, size yardımcı olabilsinler.

Bu dünyada fakirlere ne muamele yapacaksanız yapın da, yarın kıyamet gününde de onlar size ellerini uzatıp elinizden tutsunlar, yardımcı olsunlar. Allah indinde size şefaet istesinler,

⁵ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.83, no:261; Hz. Hüseyin RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.468, no:16582; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.37, no:68; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.250, no:393.

sizin günahlarınızın bağışlanmasını istesinler, sizi kurtarsınlar.” demek olur.

Sebebini şöyle izah ediyor:

(*Feinne lehüm devleten yevme'l-kıyâmeti*)
“Çünkü kıyamet gününde sıra onlara gelecek. O zaman onların bir saltanatı olacak. Fırsat onların eline geçecek, imkân onların olacak.”

Bu dünyada kimin elinde?

Bu dünyada imkân, zenginin elinde. Top onun ayağında. Fırsat onun. Şimdi fakirin elinde fırsat yok; boynu bükük, aç, açık, susuz, sıkıntıda, yoksul, mağdur, mazlum, mustaz'af. Kur'ân-ı Kerîm'in tabiriyle “Zayıf görülmüş, horlanmış eziliyor.” Bu dünyada böyle. Ama bu bir nöbetdir, devlet “nöbet” mânasına geliyor; nöbet onların. Kıyamet gününde sıra onlara gelecek. O zaman söz onların olacak, imkân onların olacak, fırsat onların olacak, nöbet onların olacak; onlar söz sahibi olacaklar.

Nasıl söz sahibi olacaklar?

Bu dünyada kendisine iyilik yapmış insanı tutacak, Rabbinin huzuruna götürecektir:

“—Yâ Rabbi! Bu, dünyadayken bana su vermişti. Yâ Rabbi! Bu, dünyadayken bana ekmek vermişti; çok açtım bir gün karnımı doyurmuştu. Yâ Rabbi! Şu bana dünyadayken şöyle yapmıştı, buna rahmet eyle, bunu mağfîret eyle. Bunu bağışla yâ Rabbi! Bana iyilik yapmıştı.” diye, o zaman isteyecekler.

Nöbet onların olacak. Allah onların istemelerine itibar edecek, onların dualarını kabul edecek.

Onun için bu dünyadayken fakirlerin yanında âhirette size uzanacak elleri hazırlayın.

Düz Türkçeyle, dobra dobra, direkt konuşmak gerekirse ne demek?

“—Fakirlere iyilik yapın da, yarın da siz onların iyiliğini görün.” demek.

Ey zenginler, ey imkânı olanlar!

“—Bu dünyada fakirleri kollayın, onlara iyilik yapın; yarın da onlar o iyiliğinizin mükâfatı olarak âhirette size şefaathçi olsunlar.” demek.

“—Hor görme garibanı.” diyoruz ya.

Şoförler dertli insanlardır; bakıyorsun, her arabanın arkasında ne fikirler yatıyor, ne yazılar var. Bir tanesi yazmış:

“—Hor görme garibi...”

Garibi hor görme. Doğru, çok doğru bir söz. Garibanları hor görme. “Parası yok, pulu yok, üstü başı eski” diye hor görme. Çünkü belli olmaz; sen divâne sanırsın velîdir, sen deli sanırsın velîdir, sen fakir sanırsın beğenmezsin Hızır’dır, Hızır AS’dır.

. A ğabeyim [A. Mithat Coşan] ağlayarak anlatıyor. Erkek adam kolay kolay ağlamaz. Ağlaması için çok heyecanlanması lazım. Erkeğin ağlaması kadın gibi olmaz; birden ağlamaz erkek.

“—Pazardan alışveriş yaptım, arabamın arkasına koyacağım, bagajı açacağım sırada yanıma ızbandut gibi iri yarı birisi geldi. Aldığım meyvelerden mesela diyelim ki muz,

‘Abi bana şuradan biraz muz versene’ dedi.” diye anlatıyor.

Abim de biraz muziptir, şakacı tarafı vardır. Şaka her zaman iyi olmaz ama insanın mümkün olduğu kadar ciddi olması lazım. Aklı ilk önce görünüşüne takılmış. Cömerttir de. Vermeyen insan da değil. Yalnız ilk önce, “Adam ızbandut gibi iri yarı da niye dileniyor?” diye orasını düşünmüş.

“—Niye çalışmıyorsun? Sen bunun kaçta alındığını biliyor musun?” demiş.

Yine verecek tabi, göz hakkı oldu ama maksadı başka.

“—Ben eşyaları yerleştirdim, fakire döndüm, baktım, yok” diyor. “Şu tarafa dolandım, o tarafa baktım. Meydandayım; uzak bir yer, yakında hemen sapılacak, gidilecek bir yer de yok.” diyor. Ağlayarak anlatıyor:

Bu adam bir anda nereye gitti?

İstedi; o da eğildi verecekti. Ama nereye gitti bu adam?

Gitti işte, fırsat gitti. Izbandut gibi diye sen onu haylaz bir şey sandın ama demek ki o seni denemiş. Demek ki insan fırsatı kaçırmamalı, dikkatli, gayretli olmalı. Fakirlerin halini düşünmeli. Madem istiyor vermeli.

Nasıl vermeli?

Tabi vermek çeşit çeşit. Sıddıkîyet makamında olan insanın verişi başka türlü. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz her şeyini vermiş. Peygamber Efendimiz soruyor:

“–Pekiyi kendine, ailene ne bıraktın?”

“–Allah’ı ve Rasûlüllah’ı bıraktım.” diyor.

Bitmez tükenmez hazine... Allah’a dayanan mahrum kalır mı? Rasûlüllah’a dayanan mahrum kalır mı?

Hz. Ebû Bekir camiye çıkamamış.

“–Ebû Bekir nerede?”

Utana sıkıla çıkıyor; üzerinde elbise yok, beline hasır sarınmış. Her şeyini vermiş; kullanılmış, kullanılmamış nesi varsa malı, mülkü, parası, her şeyini vermiş; hasır sarınmış. Avret yerlerini örtmek için hasır sarılmış. Öyle bir veriş.

Bizim profesörler de:

“–Ne biçim veriş ya, böyle olur mu? İnsan öyle verir mi?” diyorlar.

Sen zaten böyle, bu tarzda veremezsin; o sana göre değil. Sen kırkta birini ver yeter. O sana göre değil. O sıddîkiyet makamı, o Ebû Bekr-i Sıddîk’ın verişi; onu senin aklın bile almaz. Aklın almıyor zaten, itiraz ediyor, “Öyle şey olmaz.” diyor.

“–Aşk ferman dinlemez.”

İnsan âşık oldu mu böyle olur. Sen hiç âşık olmadın mı?

Bizim bir edebiyat profesörü vardı.⁶ İlâhiyat Fakültesi’nde imtihan ediyor. İmtihanda çocuklara bir şiir çıkardı. İmtihan ediyor ama baktım bizim hoca ağlıyor, koca profesör

⁶ 21 Prof. Mehmet Necati Lugal (1878-1964)

ağlıyor.

Ŗiir Ŗu:

Ey sârban-ı müŖfik, hiç olmadın mı âŖık Aheste rû'luk etme rahmeyleyip bu zâre Sârbân, kervancıbaŖı demek.

“—Ey kervancıbaŖı, ey Ŗefkatli kervancıbaŖı! Sen hiç âŖık olmadın mı? Aheste rû'luk etme, rahmeyle, gül bu zâra, yavaŖ yavaŖ gitme! Ŗu inleyen ben fakire biraz acı, hızlı git; dayanamıyorum.”

Ŗiiri kim yazmıŖ? Ŗeyhülislâm Çelebizâde İsmâil Âsım (1685- 1759) veya hacca giden mübarek âriflerden, büyük alimlerden bir zât yazmıŖ:

“—Ey kervancıbaŖı! Hızlı sür, dayanamıyorum artık. Yüreğimde hasret cûŖa geldi, hızlı sür; dayanamıyorum. Sen hiç âŖık olmadın mı? ÂŖıđın halinden anlamaz mısın? Yüreğim yanıyor, ‘Bir an evvel kavuŖayım.’ diye içim cayır cayır yanıyor. Hızlı sür; kervan bir an evvel gitsin de oraya varayım!” diyor.

Baktım bizim hoca hüngür hüngür ağlıyor. Sonra biraz kurcaladım; bu delikanlıyken babası rahmetliyle beraber bir hacca gitmiŖler, tabi onu hatırladı, ağlıyor.

g. Koyun Sahibi Olun!

Bunun arkasından bir hadîs-i Ŗerîf daha:

Ahmed ibn-i Hanbel Ümm-ü Hânî Hazretleri'nden rivayet etmiŖ. Peygamber Efendimiz Mi'rac'a çıkarken, onun evinden çıktı ya, o mübarek rivayet eylemiŖ. Efendimiz Ŗöyle

buyurmuş:⁷

اتَّخِذِي غَنَمًا فَإِنَّهَا تَرُوحُ بِخَيْرٍ وَتَغْدُوا بِخَيْرٍ

(حم. عن أمِّ هانئ)

RE. 12/4 (*İttahizî ganemen, feinnehâ terûhu bi-hayrin, ve tağdû bi-hayrin.*)

(*İttahizî*) Bu, kadına hitap. Araplar erkeğe başka türlü söyler, kadına başka türlü söyler; siyga değişir, müzekker müennes hitap değişir. (*İttahizî*) “Ey hanım, sen edin!”

Karşısındakinin hanım olduğu ifadeden anlaşılıyor; erkek olsaydı daha başka derdi.

“—Ey hanım! Sen kendine koyun edin, koyun sahibi ol! (*Feinnehâ terûhu bi-hayrin*) “Çünkü bu; sabahleyin hayırla gelir, (*ve tağdû bi-hayrin*) akşamleyin hayırla gider.”

Hayırla gelir, hayırla gider. Koyunun her şeyi berekettir, hayırdır.

Hz. Âişe Anamız’dan da devamındaki rivayet geliyor:⁸

اتَّخِذُوا الْغَنَمَ فَإِنَّهَا بَرَكَةٌ

⁷ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.342, no:26947; Abdürrezak, *Musannef*, c.XI, s.461, no:21008; Ümm-ü Hanî RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.XII, s.323. no:35219; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.I, s.252

⁸ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.10, no:3473; Ümm-ü Hanî RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.XII, s.323, no:35218; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.I, s.250, no:392.

(*Itte hazü'l-ganeme feinnehâ bereketün*)
“Koyun edinin; çünkü o berekettir.” demiş.
Efendimiz’in tavsiyesi böyle.

Birincide; “Ey hanım! Koyun edin; çünkü o hayırla gider, hayırla gelir.” buyurmuş. Veya “Hayır getirir, hayır götürür; her şeyi hayırdır.” mânasına.

Koyun mübarek bir hayvandır; uysal ve sevimli bir hayvandır. Bir insanı sevdik mi “hayvan” dersek kızar da “kuzu” dersek sever. “Kuzu gibi adam” dedik mi tebessüm eder. “Estağfirullah” der, “İltifat ediyorsun.” der. Yani kuzu hoş bir şey. Veya “koç gibi bir adam” dedin mi sevinir. Birisi arkadaşına; “Gel koçum!” diyor, arkadaşını memnun oluyor.

Koyunun yününden, etinden, paçasından, işkembesinden, bağırsağından istifade ediliyor; derisi yumuşak oluyor, hoş oluyor. Her şeyi işe yarıyor. Evde her şeyinden istifade ediyor. Yünlü yorgan, kaloriferli yorgan demek, elektrikli minder gibi. Üstüne yün bir yorgan örttün mü üşümezsin. Yün bir çorap giydin mi ayağın kaşınmaz, naylon çorap giymiş gibi olmaz. Yünden bir kazak giydiğin zaman sıcacık olursun. Yünden bir kuşak sardığın zaman böbreğin üşümez, belin kaymaz, ağrı olmaz, sızı olmaz, miden rahatsız olmaz; rahat edersin. Yünden bir keçeyi meshinin içine koydun mu ayağın aşağıdan soğuk almaz, doktora gitmezsin, rahat edersin. Yani yün güzel. Hatta “sofî” kelimesi yün kelimesinden geliyor. Sofla

ilgili; dervişlerin de biraz kuzulukla, koyunukla, yünle ilgisi, yüne sevgisi var...

Galiba onun için de Yunus Emre derviş için, “Koyundan yavaş gerek!” diyor. Yerimiz olsa da biz de koyun edinseydik, Efendimiz’in bu tavsiyelerinin hepsini tutardık. Bir iki dönüm bahçemiz olsaydı; hem koyun hem güvercin hem de beyaz horoz edinirdik, bu pazarki dersin hepsi uygulanmış olurdu.

Ama şimdi apartmanda nasıl olacak? Balkonda horoz ötecek, komşular ne diyecek?

Bir şey demesine aldırma da hadi horozu barındırdın, tavan arasında güvercinleri barındırdın, güzel ama koyunu nereye koyacaksın?

Kesecek yer bile olmuyor. Allah dünyada hepimize bahçeli bir ev versin. Lütfu çok, lütfundan âhirette de cennette, Firdevs-i Âlâ’da geniş araziler ihsan eylesin.

h. Ümmetim İçin Korktuğum

Son hadîs-i şerîfi okuyorum:

İbn-i Hibban’dan Taberânî’den Hakim’in *Müstedrek*’inden, Ahmed ibn-i Hanbel’den bir hadîs-i şerîf:⁹

⁹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.123, no:17161; Taberânî, *Mu’cemü’lKebîr*, c.VII, s.284, no:7144; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.IV, s.284, no:4213; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V, s.333, no:6830; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.414; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.270, no:2236; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.458, no:5226; Şeddâd ibn-i Evs RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.477, no:7505; *Câmiü’l-Ehâdis*, c.I, s.253, no:398

أَتَخَوَّفُ عَلَى أُمَّتِي الشِّرْكَ وَالشَّهْوَةَ الْخَفِيَّةَ قِيلَ
 يَا رَسُولَ اللَّهِ أَتُشْرِكُ أُمَّتَكَ مِنْ بَعْدِكَ قَالَ نَعَمْ أَمَا
 إِنَّهُمْ لَا يَعْبُدُونَ شَمْسًا وَلَا قَمَرًا وَلَا حَجْرًا وَلَا
 وَثَنًا وَلَكِنْ يُرَاؤُونَ النَّاسَ بِأَعْمَالِهِمْ وَالشَّهْوَةَ
 الْخَفِيَّةَ أَنْ يُصْبِحَ أَحَدُهُمْ صَائِمًا فَتَعْرِضُ لَهُ شَهْوَةٌ
 مِنْ شَهَوَاتِهِ فَيَتْرُكُ صَوْمَهُ

(حم. طب. ك. حل. هب. اعن شداد بن أوس)

RE. 12/5 (Etehavvefü alâ ümmetî eş-şirke ve şehvete'l-hafiyyete. Kîle: Yâ rasûla'llah, e tüşrikü ümmetüke min ba'dik? Kàle: Neam, emmâ innehüm lâ ya'büdûne şemsen, ve lâ kameren, ve lâ haceren, ve lâ vesenen, velâkin yurâûne'n-nâse bi-a'mâlihîm; ve şehvetü'l hafiyyetü, en yusbiha ehadühüm sâimen, feta'ridu lehû şehvetün min şehvâtîhi, feyetrüku savmehû.)

(Etehavvefü alâ ümmetî eş-şirke ve şehvete'l-hafiyyete) “Ben ümmetimin şirkten ve gizli şehvetten bir zarara uğramasından korkuyorum. ‘Şirk ve gizli şehvet dolayısıyla günahlar işlerler.’ diye ümmetim üzerine korkum ve endişem var. Endişeleniliyorum, korkuyorum.” dedi Peygamber Efendimiz.

Şirk ve gizli şehvet...

(Kîle: Yâ rasûla'llah, e tüşrikü ümmetüke min ba'dike) “Aman yâ Rasûlallah, senden

sonra ümmetin İslâm'ı bırakıp da tekrar şirk düşecekler mi?"

“—Şirke düşer mi? Tekrar puta tapar mı? Allah'ın varlığını tanımış, o ayetleri dinlemiş, senin cemâlini görmüş ümmetin senden sonra hiç Allah'tan gayrısına tapar mı, şirk düşer mi? Nasıl şey bu? Şirkten nasıl korkuyorsun da ümmetin hakkında endişe ediyorsun?” dediler.

Peygamber Efendimiz, (Neam) “Evet, şöyle...” buyurdu:

(Emmâ innehüm lâ ya'büdûne şemsen, ve lâ kameren, ve lâ haceren, ve lâ vesenen)
“Evet, onlar güneşe, aya, taşa puta tapmazlar. *(Velâkin yürâûne bi-a'mâlihîm)* Fakat yaptıkları ibadetlerde taatlerde, hayrâtta hasenâtta gösterişe düşerler. Mürâîliğe düşerler, riyakârlığa düşerler; o da şirkdir.”

Riyakârlık ne demek?

Başkasına gösteriş yapmak; insanların alkışını, beğenisini, iltifatını çekmeye çalışmak. Nüfuz, şöhret, alkış, poh poh, propaganda, aferin ve saire; onları istemek, o yüzden yapmak da şirk oluyor.

Neden şirk oluyor?

O işi yaparken Allah'ı düşünmüyor da Allah'tan başka bir şeyleri de düşünüyor. Ondan şirk oluyor. Sırf Allah rızası için yapmıyor.

Süfyân-ı Sevrî'nin bir kıssası hoşuma gidiyor. Kendileri zaten mübarek, Allah'ın evliyâsı. Allah sevdikten sonra ben sevsem ne olacak, sevmesem ne olacak da yalnız hikâyesi hoşuma

gidiyor.

Hırkasını giyinmiş, evden dışarıya çıkmış. Tabi böyle elektrik mi vardı? Evleri elektrikle mi aydınlanıyordu? Yoktu. Hırkayı giymiş, çıkmış dışarıya... Ben dün sabah hırka giydim, abdest alırken aynada baktım ki ters giymişim. O da hırkayı giymiş, giderken yolda birisiyle karşılaşmış.

“—Selâmün aleyküm!”

“—Aleyküm selâm!

“—Ya İmam!” diyor.

Süfyân-ı Sevrî büyük alim, büyük zât, önder, mezhep kurucusu; Süfyân-ı Sevrî Hazretleri'nin fıkhıta özel içtihatları ve kendisine ait mezhebi var.

“—Ey imam, ey önder, ey alimlerin önderi! Hırkanı ters giymişsin, çıkar da düz giy!” diyor.

Cevaben diyor ki:

“—Ben o hırkayı Allah rızası için giydim, kul rızası için çıkarmam.”

Hoşuma gidiyor.

Hırkayı giymekten maksat ne?

Avret yeri örtülsün, üşünecek bir durum varsa üşümesin. İnsan onun için giyiniyor. Giyinmemizin sebebi bu.

Niye örtünüyoruz? Örtünmesek?

Bak Avrupalılar güneşte çıplak geziyorlar. Bir güneş çıktı mı çıplak olarak çimenlerin üstüne yatıyorlar. Her tarafları marsık gibi kararıyor;

“Göğüsleri beyaz beyaz kalmasın.” diye, sütyeni de çıkarıyorlar, her şeyleri çıkıyor. Ar yok, namus yok. “Güneşten istifade edeceğiz, sıhhat bulacağız, kara olacağız diye. Her tarafı yanacak, zevki öyle...

Sen niye örtünüyorsun? Bu kadın niye örtünüyor?

Allah “Örtünün!” dediği için. “Açılın!” deseydi biz de açılırdık. Bazen bize de ceketler, gömlekler çok geliyor. Hanımlara mantoları çok geliyor, terlediği zaman oluyor ama açılmaz.

Neden?

Allah emretmiş. Allah kapan dediği için kapanıyor, ye dediği zaman yiyor, yeme dediği zaman oruç tutuyor, yemiyor. Müslüman her şeyi Allah rızası için yapıyor.

“Ben hırkayı Allah rızası için giydim.” diyor. Çıplak çıksa olmaz. “Allah rızası için giydiğim şeyi kul rızası için çıkarıp değiştirmem.” diyor.

Varsın kullar beğenmesin. Bizim o taraflarda da böyle tabirler vardır. Hoşuma gider bazen, yazıp biriktirmek de istiyorum.

Beğenmeyene ne derler?

“–Kızan kızının evine gitsin.” derler.

“–Beğenmeyen ne yaparsa yapsın.” gibi sözler söylerler.

“–Allah rızası için giydiğim şeyi kul rızası için çıkarmam.” demiş.

Allah rızası için yapmayıp da kul gösterişi için “beğensin” diye yapılıncı olmuyor.

Eyvah, eyvah ki ne eyvah! Bu zamane insanının yaptığı hep gösteriş; sabahtan akşama, geceden gündüze bütün işi gösteriş. Hâli ne olacak?

Tabi dünya gösterişi böbürlenmek; o ayrı, ziynet ile çıkıp tefâhür etmek o ayrı. Karun da öyle ziynetiyle kavmine çıkmış, bir böbürlenme bir tantana bir saltanat; yerin dibine geçirmiş Allah! O da bir günah ama, bir de ibadeti kulun iltifatını almak için yapmak var; o daha beter. “İnsanlar beğensin.” diye, bir menfaat sağlamak için namaz kılıyor, oruç tutuyor, tesbih çekiyor ve saire...

O zaman o ne oluyor?

“—Şirk oluyor.”

Evet, aya güneşe tapmazlar ama ibadeti, taati, âhîret amelini öteki insanların hatırlarını düşünerek, dünya menfaati için yaparsa, olmaz, şirk olur.

Bu, bir. Hatırınızda olsun.

“—Ne yapacağız?”

Her işinizi Allah rızası için yapacaksınız. Sırf Allah rızası için. Aldığınızı Allah için alacaksınız, verdiğinizizi Allah için vereceksiniz.

“—Parayı veriyorum.” Niye veriyorsun?

“—Zekâtıdır, Allah rızası için veriyorum.” Şunu alıyorsun.

“—Niye alıyorsun?”

O benim hakkımdır, ticarettir, almam lazım, alıyorum.

“–Filancayı seviyorum.”

“–Niye seviyorsun?”

Mübarek bir insandır, Müslüman insandır; seviyorum. “–Falancaya kızıyorum.”

Neden?

“–Severdim ama bir günah işledi de ondan sonra soğudum.

“Bak sevimli adamdı, arkadaştı, ahbaptı ama bir şeyini gördüm, ondan sonra soğudum.” diyor.

Konuşuyoruz sohbet ederken; Demek ki Allah için kızıyor.

Öyle olması lazım. İman o zaman kuvvetli olur. Yoksa kulları düşünürsen Nasreddin Hoca'nın durumuna düşersin. Onu da anlatacağım.

Vaaz kürsüsünde Nasreddin Hoca'nın fıkrası anlatılır mı? Hatırda kalması için anlatacağım.

Nasreddin Hoca oğluyla eşeğini almış, köyden kasabaya iniyor. İkisi de binmişler; semerine hoca binmiş, arkasına da çocuğu bindirmiş. Giderlerken üç beş tane köylü karşıdan gelirken bakmışlar Hoca geliyor; selamlaşmışlar:

“–Hocam! Bari sen yapma. Nedir bu insafsızlık? Senden hiç ummazdık.” demişler. “Koca göbeğinle hayvanın üstüne oturmuşsun, çocuğu da bindirmişsin; hayvanın bacakları titriyor, sen orada aşağıda hayvanın ne çektiğini düşünüyor musun? Ayıp ya! Acı biraz hayvana.”

“–Haklısınız.” demiş, inmiş aşağı. “Çocuk hafif.” diye onu arkada bırakmış.

Aşağı doğru giderken bakmış, bir grup köylü daha geçiyor:

“—Ya hocam!” demiş, içlerinden birisi, “Bari sen yapma!”

“—Ne oldu yine?” demiş.

“—İşte çocuklar bundan şımarıyor. Sen sakallısın, hocasın, muhterem insansın. Sen yaya yürüyorsun; çocuk binmiş, kurulmuş oraya, o hayvanla gidiyor. İşte ahir zaman çocuklarının huyları bundan bozuluyor.”

Düşünmüş;

“—Haklısın.” demiş. “İn aşağı.” demiş, çocuğu aşağı indirmiş, kendisi binmiş.

Biraz daha gitmişler. Bakmışlar bir grup daha:

“—Hoca, senden hiç ummazdık, ayıp bu yaptığın!” demişler. “—Yine ne yaptım?” demiş.

“—Sen koca adamsın, güçlü kuvvetli insansın, ayakların sağlam, ellerin sağlam. Sen hayvana binmişsin; tıklar tıklar, keyifli keyifli kurulmuş gidiyorsun. Çocuk ‘Eşeğin arkasından yetişeceğim.’ diye koştura koştura terlemiş. Yazık değil mi bu

çocuğa; sübyana, sabiye, tıfıla acı mıyor musun?” “—Haklısınız.” demiş.

Kendisi de inmiş. Bu sefer hepsi yürüyorlar; çocuk da yürüyor kendisi de yürüyor, eşek de. Birkaç kişi daha gelmişler karşıdan, gülmüşler:

“—Hoca, sen bu eşeği mostralık mı aldın? Binmedikten sonra niye böyle arkada taşıyorsun, göstermelik mi aldın?” demişler.

Ne yapsın şimdi hoca?

Fıkraya göre eşegi sırtlamışlar, şehre öyle girmişler. Bir o ihtimal kaldı.

İkisi bindi olmadı, bir babası bindi olmadı, çocuğu bindi olmadı, hepsi indi olmadı, bir ihtimal kaldı; eşegin onların omuzuna çıkması...

Onun için ne yapsan insanlara kendini beğendiremezsin, yaranamazsın.

“—Ya ne yapacak?”

Yaptığı her şeyi Allah rızası için yapacak, Allah'ın rızasını düşünerek yapacak.

وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ

(المائدة:٥٤)

(*Ve lâ yehàfûne levmete lâim*) “Kınayanın kınamasından korkmazlar.” (Mâide, 5/54)

Kınayanın kınamasından korkmayacak. Ayıplayan ayıplasın.

“—Neye göre yapıyorsun?”

“—Falanca hadise göre.”

“—Neye göre yapıyorsun?”

“—Filanca âyete göre.”

“—Neye göre yapıyorsun?”

“—Hanefî fıkhında, filanca kitapta yazılana göre yapıyorum.” Tamam kurtuldun, kurtulursun.

Hani Efendimiz “İki şeyden korkuyorum.” demişti.

Bir, “Şirkten korkuyorum.” Şirk, bu mürâîlik, riyakârlık, gösteriş. (*Ve’ş-şehvetü’l-hafiyyetü*) “Bir de gizli şehvetten korkuyorum.”

Aşikâr şehvet mâlum ama onu da açıklamamız lazım. Şehvet arzu demek. Araplar, yemeğe karşı arzuya da şehvet derler. Bizimki gibi “sadece kadına karşı olan, kadının erkeğe karşı olan arzusuna” demezler de, meselâ “çok iştahlı” diyoruz ya biz, “iştihaya” da “şehvet” derler. *Şehvetü’l-batın* yani karnın şehveti, midenin iştihası demek. “Ah kuzu olsa bir kuzuyu yerim. Kemiklerini çatır çatır sıyırırım, bir şey bırakmam, hepsini yerim.” Yeme arzusu coşturdu; ona da “şehvet” derler, şehvet-i batın. Ötekisine de “şehvet” derler.

Gizli şehvet nedir?

Peygamber Efendimiz misal veriyor:

(*En yusbiha ehadüküm sâimen*) “Sizden biriniz sahura kalkmıştır, oruca niyetlenmiştir; oruçlu olarak sabahlamıştır. (*Feta’ridu lehû şehvetün min şehvâtihi*) Arzularından bir arzu gelip ona musallat olmuştur. (*Feyetrükü savmehû*) O da arzusuna yenilip kıramayıp, nefsinin arzusu için oruçtan vazgeçmiştir; yapacağını yapmıştır, yiyeceğini yemiştir, içeceğini içmiştir, orucu bırakmıştır.”

Söz vermiştin, döndün. Bu da gizli şehvet, yani saklı gizli, birden insanı ibadetten vaz geçiriyor. Halbuki yapmaması lazımdı, başladığını bitirmesi lazımdı. Bir misalle anlatılmış oluyor.

Çeşit çeşit hadîs-i şerîflerden çeşit çeşit ibretler alıyoruz. Allah bize de her yaptığımızı Allah

rızası için yapmayı nasib etsin... Şehvetten, şirkten, g nahtan, haramdan hepimizi korusun... Her işimizi Allah rızasına uygun yapıp, sevaplar kazanıp huzur-u Rabb 'l-izzet'e sevdiği, razı olduğu kullar olarak varıp, cennetiyle cemaliyle müşerref olmamızı nasib ve müyesser eylesin...

F tiha-i şer fe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
02. 12. 1990 - İskenderpaŐa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak ulaŐmak için tıklayınız.](#)

